هەواوی لە خەندەوە بۆ قاقای پێکەنین.. عەلی مەحمود محەمەد

کۆمپانیای هەواوی لە ڕێکەوتی 15ی سێپتەمبەری ساڵی 1987 بەسەرمایەی تەنها 21000 یوانی چینی واتا تەنها 3000 دۆلار دامەزرا, بارەگای سەرەکی لە شاری شینجینی چینە, 197000 کارمەندی هەیە, 107000 یان لە کەرتی توێژینەوەو گەشە پێدانی کۆمپانیاکە کاردەکەن واتا ڕێژەی 54,8% کۆی هێزی کاری خەریکی داهێنانن, ئەمەش دەریدەخات پرۆسەی داهێنان زۆر گرنگە لای هەواوی و کاری سەرەکییەتی:

https://www.asharqbusiness.com/article/36685/%D9%87%D9%88%D8%A7%D9%88%D9%8A-%D8%AA%D8%B6%D8%AE-22-%D9%85%D9%84%D9%8A%D8%A7%D8%B1-%D8%AF%D9%88%D9%84%D8%A7%D8%B1-%D9%81%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D8%A8%D8%AD%D8%AB-%D9%88%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%B7%D9%88%D9%8A%D8%B1-%D9%84%D9%84%D8%AA%D8%BA%D9%84%D8%A8-%D8%B9%D9%84%D9%89-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D9%82%D9%88%D8%A8%D8%A7%D8%AA-/%D8%A7%D9%84%D8%A3%D9%85%D8%B1%D9%8A%D9%83%D9%8A%D8%A9

هەواوی لە یۆلی 2010 ەوە چووە لیستی کۆمپانیاکانی فۆرتشن گلۆبی 500, بووە بە یەکێک لە 500 کۆمپانیا زەبلاحەکەی جیهان, ئێستا شەشەم گەورە کۆمپانیای کەرتی تەکنەلۆجیای جیهان و گەورەترینی چینە, یەکێکە لەو 145 کۆمپانیایەی چین کە ئەمساڵ کە لە لیستەکەدان, چین وەک وڵات بووە یەکەم.

هەواوی پشکی لە بۆرسەکاندا نییە بۆ فرۆشتن, پشکەکانی هەمووی بۆ کارمەندانی بە ڕەگەز چینی کۆمپانیاکەیە, بە مەرجێک کە ڕۆیشتن و کۆمپانیاکەیان جێهێشت پشکەکە لەگەڵ خۆیان نابەن و دەیفرۆشنەوە بە کۆمپانیاکە.

هەواوی تەنها کۆمپانیایەک نییە بۆ چینییەکان, بەڵکە جێگای شانازی پیشەسازی و داهێنانی چینیشە, بەرەی پێشەوەی جەنگی تەکنەلۆجیای چینە لە بەرامبەر ئەمەریکاو هاوپەیمانەکانی, ئیرادەو داهێنان و هێمای ولاتە.

شەڕی فرۆشیەکانی ئەمەریکا

ساڵی 2017 کۆمپانیای زەبلاحی پەیوەندییەکانی چینی ZTE , بە

بەهانەی هەناردە کردنی تەکنەلۆجیای ئەمەریکی بۆ ئێران و کۆریای باکوور, کەوتە بەر سزای ئەمریکا زوو بەزی تەسلیم بوونی خۆی راگەیاند, بووە بە کارەسات بۆ کۆمپانیاکە پشکەکانی داتەپین و چەندین ساڵ چووە بواری پوکانەوەوە.

دوای کۆمپانیای زێد تی ئی, هەواوی کەوتە بەر نەفرەتی ئەمەریکا, سەرەتا لە گرتنی منج وانزۆ کچی سەرۆکی کۆمپانیا و دامەزرێنەری لە کەنەدا لە یەکی دیسەمبەری 2018 دەستی پێکرد, گوایە پێشێلی سزاکانی ئەمەریکای کردووە لە دژی ئێران.

هەنگاوی دووەم ئابلوقەی هەمەلایەنە کرایە سەر هەواوی و لە دوور خستنەوەی لە بازاڕی ناوخۆی ئەمەریکاو هاوپەیمانەکانی لە گرێبەستەکانی 5 جی ئەنتەرنێتی خێرا کە هەواوی پێشەنگی جیهان بوو لێی, وە قەدەغەکردنی کڕینی هەر چیپێك لە هەر کۆمپانیایەك کە بە بەرنامەو ئامێری ئەمەریکای تێدا بەکار هێنرابێت, گوگڵ و مایکرۆسۆفتیش کۆتاییان بە پەیوەندییەکانیان لەگەڵ هەواوی هێناو ڕێگەیان نەدا بەرنامەکانیان بەکار بهێنێت, بەمەش هەواوی لە یەکەم کۆمپانیای جیهانەوە فڕێ درایەوە خوارەوە بۆ هەشتەم کۆمپانیا لە بەرهەم هێنانی تەلەفۆنی زیرەك, لە بواری بەرهەم هێنانی تەلەفۆنی زیرەك بووە جەستەیەکی بێ روح.

هروەها هایسیلیکون کە کۆمپانیای دیزاینی چیپە بەڵام بێ کارگا, بارەگای لە شینزینە, خاوەندارێتی تەواو بە هەواوی دەگەڕێتەوە, گەورەترین کۆمپانیای دیزاینی چیپە لە چین, بەهۆی ئابلوقەی ئەمەریکاوە بە تەواوی راوەستاو لە جولە کەوت, چونکە هیچ کۆمپانیایەك ئامادە نەبوو چیپە دیزاینکراوەکانی بۆ بەرهەم بهێنێت.

هەواوی چی کرد؟

هەواوی لە جیاتی شکست و بێهیوایی لەبەرامبەر ئەم جەنگە هەمەلایەنە, ورەی دا بە خۆی, بە دوای داهێنان و بازاڕو کاردا گەڕا, ئەو سوپایەی هەیبو لە بواری داهێنان کەسی نەناردە ماڵەوە, لە بەرامبەردا وتی زیاتر بیر بکەنەوە, تەلەفۆنی هەواوی داتەپی لە ریزبەندی جیهانی 7 پلە هاتە خوارەوە, هۆنەری فرۆشت, لە بازاڕەکان دەرکرا.

لە بری بەرهەمهێنانی تەلەفۆن جۆری کارەکانی زیاد کرد, چووە بوارەکانی کەرتی ئۆتۆمبێلی زیرەك, پیشەسازی, کشت و کاڵ و کۆگەی بەراز بەخێوکردن و کەرتی کانەکان…, هەواوی بووە هەمە کارە, لە هەموویدا گۆڕانکاری دروست کردو سەرکەوتوو بوو, ئۆتۆمبێل و

کەگەو کانەکانی زیرەك کرد.
لەو قەیرانە توندەی تیایدا بوو لە بواری ئابووری داهاتەکەی بە نزیك 25% کەمیکردبوو, کەچی زۆرترین ڕێژەی داهاتی بۆ بەشی گەشەو توێژینەوە تەرخانکرد, لە ساڵی 2021 دا 21 ملیارو 280 ملیون دۆلاری لەو بەشە خەرج کرد کە دەیکردە ڕێژەی 22,4%ی کۆی داهاتەکەی
https://www.huaweicentral.com/huawei-will-maintain-strong-rd-division/?fbclid=IwAR2kcCfxPyn31VtwvJLi6t15vDnb2l-Xbk1KFwj64PyUFLA7z7D-kqOiNM0
هەواوی لە دوای کۆمپانیای مێتای فەیسبووك زۆرترین ڕێژەی داهاتی لە بواری توێژینەوەو داهێنان خەرج کردووە لە جیهاندا.
بەم ئیرادەیەوە هەواوی یەکەمی جیهان بوو لە ساڵی 2021 دا لە داهێناندا, زیاتر لە 110 هەزار داهێنانی لە 45000 خەزانی داهێنان هەبوو, هەروەها لە ناو کۆمپانیا چینییەکانیش یەکەم بوو
https://www.skynewsarabia.com/technology/1529683-%D9%87%D9%88%D8%A7%D9%88%D9%8A-%D8%AA%D9%83%D8%B4%D9%81-%D8%A7%D9%95%D9%86%D8%AC%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D8%AA%D9%87%D8%A7-%D8%A8%D8%AA%D8%B9%D8%B2%D9%8A%D8%B2-%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%A8%D8%AA%D9%83%D8%A7%D8%B1-%D9%88%D8%AF%D8%B9%D9%85-%D8%A7%D9%84%D8%A8%D8%AD%D8%AB-%D9%88%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%B7%D9%88%D9%8A%D8%B1

یەکەم کاردانەوەی هارمرنی ئۆ ئێس

دوای ئابلوقە هەمە لایەنە گشتگیرەکەی ئەمەریکا, هەواوی بە ناچاری لە ئەگستی ساڵی 2019 سستەمی HarmonyOS بە 77 زمان راگەیاند بۆ کارکردنی ئامێرەکانی لە مۆبایل و کاتژمێرەوە بۆ تەلەفزیۆن و ئۆتۆمبێل, کە ئێستا زیاتر لە 500 ملیۆن ئامێر بەکاری دەهێنن.
لەوکاتەوە ئەم سستەمە بەردەوام لە نوێکردنەوەدایە, دوا نوێکردنەوە HarmonyOS 3 لە 2022-7-27 بە فەرمی راگەیەنرا.
سستەمەکە بە گشتی ساناو سەرکەوتوو وە خێراو دەوڵەمەندە, تەنانەت بەکارهێنەر دەتوانێت دەستی بگاتە گوگڵیش کە قەدەغەکراوە.
تا یۆنی 2022 زیاتر لە نیوملیۆن گەشەپێدەر بەشداریان کرد لە گەشەپێدان و پێشخستن و کەمکردنەوەی کەموکوڕییەکانی سستەمەکە.
بە گشتی هارمۆنی ئۆ ئێس دیاری داهاتووی هەواوییە بۆ چینییەکان و هاوپەیمانەکانی ئامادەیە بۆ کاتی دابڕانی یەکجاری بەرەی چین و ئەمەریکا لە یەکتر و بەشکردنی ئەنتەرنێت و زنجیرەکانی بەرهەمهێنان.

جەنگەکە سەرەتایەو ئەمەریکا چۆن لە هەشتاکان بەرامبەر یابان گرتییە بەر بۆ ڕێگاگرتن لێی لە گەشەکردن لە بەرهەم هێنانی چیپ, ئێستا بەرامبەر بە چین ئەنجامی دەدات, لە کۆتادا ئەمەریکا هەموو کارتەکانی بەردەستی بەکاردەهێنی بۆ ئەوەی چین پێشی نەکەوێت جگە لە کارتی سەربازی ئەوەیان بقەیێ, وەلە چینییەکان پشوو درێژو هەمن و زیرەکن.

کۆتایی قۆناغی پوکانەوە

بە پێی دەزگای راگەیاندنی بلمبەرگ فرۆشتنی هەواوی لە چارەکی چوارەمی 2022 بە ڕێژەی 7,2% زیادیکردووە, گەیشتۆتە 27,4 ملیار دۆلار , بەهۆی کەرتی ئۆتۆمۆبیلی زیرەك و ....
کۆمپانیای هەواوی پێشبینی دەکات ساڵی 2022 داهاتی لەچاو ساڵی 2021 بە ڕێژەی 0,4% زیاد بکات بگاتە 91,53 ملیار دۆلار, واتا دابەزان لە قۆناغی پوکانەوە دەستی پێکردووە.
هەرچەندە تا ئێستا داهاتی هەواوی کەمترە لە ساڵی 2022 گەیشتە 122 ملیار دۆلار, بەلام نیشانەی کۆتایی قۆناغی پوکانەوەیە بۆ کۆمپانیاکە, سەرباری ئەوەی دەستی دەگاتە بەرهەمی ئەو کارانەی لە3 ساڵی رابردوو کاری لەسەریان کردووە لە پڕۆژەو داهێنان.

لە خەندەوە بۆ قاقای پێکەنین

بە پێی ڕۆژنامەی تەلیگرافی بەریتانی بێت هەواوی داهێنانێکی دانسقەی لە بواری ئامێری بەرهەم هێنانی چیپ دا کردووە, گوایە هەواوی داهێنانی پێشکەش کردووەو داوای پاتیچنتی لە چین بۆی کردووە, بەپێی تەلەگراف دەڵێت ئەگەری ئەوە هەیە ئەم کۆمپانیایە چیپی بچوکترو بەهێزتر بەرهەم بهێنێت لە داهاتوودا, لە مانگی نۆڤەمبەری ساڵی 2022 ئەم داهێنانەی ئەنجامداوە, لە دیسەمبەی ساڵی رابردوو ئاشکرای کردووە.
گەیشتنی هەواوی بۆ تەکنەلۆجیای "EUV" کە تەنها کۆمپانیای "ASML" ی هۆڵەندی بەرهەمی دەهێنێت" ASML کۆمپانیایەکی هۆڵەندی فرەنەتەوەییە لە ساڵی 1984 دامەزراوە, بەهای بازاڕی 215 ملیار دۆلارە. نە مانگاکان و نە کەڵەگەی گوڵەکان گەوهەری تاجی هۆڵەندا نین, بەڵکە کۆمپانیای "ASML" گەوهەرەکەیە, وەك وەزیری بازرگانی دەرەوەی هۆڵەندا لیسجی شرینماخر رایگەیاند.".
لە ئێستاوە ئەو داهێنانە گەورەیەی هەواوی وڵاتانی ڕۆژئاوای راچڵەکاندووە, چونکە چیپ پاژنەی ئەخیلی چینییەکان بوو"چین گەورەترین بازاڕی چیپی جیهانە, 53,7%ی بەرهەمی چیپی جیهان لە بازاڕی چین ساغ دەبێتەوە. ساڵی 2020 لە کۆی بایی 446,1% ملیار

دۆلار چیپی بەرهەم هاتوو لە جیهاندا، بایی 239,4 ملیار دۆلار کە چین کڕیویەتی , لەو قەبارەیە چین بایی 199,7 ملیار دۆلار چیپی لە دەرەوە کڕیوە, هەرچەندە ئەو بڕە بە ساڵەکانی دواتر وەك ڕێژە کەمبوتەوە نەك وەك نرخ".

جەنگە جیهانییەکە لە 7ی ئۆکتۆبەری ساڵی رابردووو بایدن لە بەرەی چیپەوە ڕایگەیاند, هاوپەیمانی ئەتڵەسی چیپ, بە هاوپەیمانی چوار قۆڵی ناسێنراوە" ئەمەریکا, تایوان, کۆریای باشوور, ژاپۆن" هەوڵی دامەزراندنی درا.

ئەمەریکا فرۆشتنی ئامێری تەکنەلۆجیای “EUV” بە چینییەکان لە سەردەمی ترامپەوە وەك مۆدێلە نوێکان, وە ئێستا لە سەردەمی بایدن بە گشتی قەدەغە کردبوو, کۆمپانیای “ASML” یش تاکە کۆمپانیایە لە جیهاندا ئەو ئامێرە بەرهەم دەهێنێت, قەبارەی هەر ئامێرێکی بە ئەندازەی پاسێکەو هەر کارگایەکی بەرهەم هێنانی چیپ پێویستی بە 9 بۆ 18 ئامێرە, نرخەکانی هەر یەکەی لە 300 ملیۆن دۆلارەوە بە بان دەست پێدەکات.

هەواڵی داهێنانەکەی هەواوی دڵە ڕاوکێ لە لای بەرپرسەکانی ڕۆژئاوا دروست دەکات"

https://www.alroeya.com/233-0/2309957-%D8%A8%D8%B1%D8%A7%D8%A1%D8%A9-%D8%A7%D8%AE%D8%AA%D8%B1%D8%A7%D8%B9-%D8%AC%D8%AF%D9%8A%D8%AF%D8%A9-%D8%AA%D8%AC%D8%B9%D9%84-%D8%A7%D9%84%D8%B5%D9%8A%D9%86-%D8%AA%D8%AA%D8%AC%D8%A7%D9%88%D8%B2-%D8%B9%D9%82%D9%88%D8%A8%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D8%BA%D8%B1%D8%A8-%D9%81%D9%8A-%D8%AD%D8%B1%D8%A8-%D8%A7%D9%84%D8%B1%D9%82%D8%A7%D8%A6%D9%82

لە کۆتاییدا هەواڵی گەیشتنی قازە ڕەشەکە گەیشت و لە ئەگەر لە تاقیکردنەوەکە دەربچێت ئەوا هەواوی پێدەکەنێت, لە گەڵ خۆیدا هەموو چینییەکان و بەرەکەی دەنێتە پێکەنین.

https://www.computable.nl/artikel/nieuws/infrastructuur/7454686/250449/huawei-kraakt-unieke-chiptechnologie-asml.html

دوکەڵی ئەم داهێنانەی هەواوی لە داهێنانەکانی لە 5 جی زیاترە, هێشتا ئاگرەکەیان نەبینیوە کاری لەسەر نرخی پشکی کۆمپانیاکانی ئامێری بەرهەم هێنانی چیپ دانا و لە بازاڕەکانی پشك سوریانی هەڵگێڕاند بەتایبەت “ASML”.

کۆمپانیای “ASML” ی هۆڵەندی ڕەتی دەکاتەوە لە ڕێگای سیخوڕییەوە هەواوی گەیشتبێتە ئەو داهێنانە.

بە پێی ڕۆژنامەی گاردیان, داهێنانەکەی هەواوی چین لە ئابلوقەی ڕۆژئاوا ڕزگار دەکات, ڕێگا بە گەشە دان بە توانا سەربازییەکان چین دەکاتەوە. چاودێران پێیان وایە, چاوەڕوانی هەواڵی وا لە چینەوە دەکرا, ڕۆژێك ببیسترێت.

هەرچەندە شارەزایانی بوارەکە پێیان وایە ئامێری EUV زۆر ئاڵۆزترە لە وەرگرتنی بڕوانامەی داهێنان, ئاڵۆزترین ئامێرە لە جیهان, کۆمپانیای ASML چەندین هاوبەشی لە ئەڵمانیاو ئەمەریکا هەیە بۆ بەرهەم هێنانی

https://www.computable.nl/artikel/nieuws/infrastructuur/7454686/250449/huawei-kraakt-unieke-chiptechnologie-asml.html

ڕاپۆرتەکان ئەوە دەردەخەن لە 3 ساڵی ڕابردوودا هەواوی بە دوای پشکنین و گەشەپێدانەوە بووە, بە دوای ئەلتەرناتیفی چارەسەری ئەمەریکاوە بووە, تا گەیشتە داهێنان لە بواری EUV, بەمەش دەربازی دەبێت لە ئابلوقەو شەڕی ئەمەریکاو ڕۆژئاوا, نەك چین جیهانیش لەو پاشکەیەتییە ڕزگار دەکات, هەرچەندە ئامێرەکە لە زیاتر 10000 پارچە پێك هاتووە, دروستکردنی سانا نییە و کات و ئیمکاناتی دەوێت.

ئەگەر هەواوی سەرکەوتوو بێت ئەوا دەتوانێت چیپی کەمتر لە 10 نانۆمیتەر دروست بکات” بەرهەمی ساڵی 2016ەیە”, وە هەواوی لە بواری دیزاین و ئامێرو مەواد و ئامادەکردن سەرمایەگوزاری زۆری کردووە, بە پێی ڕاپۆرتی بانکی بیرنبرگ لە زیاتر لە 40 کۆمپانیا سەرمایەگوزاری کردووە, ئامادەیە لە ماوەی نزیکی داهاتوو چیپی 12 و 14 نانۆمەتری بەرهەم بهێنی

https://www.huaweicentral.com/12nm-and-14nm-huawei-chipsets-to-launch-this-year/?fbclid=IwAR1xTISXw9Loglg5UB1c1C36fpq39HDDUwDpU12i_N1oCh2fgFqchZAoMJU

هەروەها هەواڵ هەیە هەواوی لە گەڵ کۆمپانیای زەبلاحی سمیك کارگایەك پێکەوە دانێن

https://www.marefa.org/%D8%B5%D9%86%D8%A7%D8%B9%D8%A9_%D8%A3%D8%B4%D8%A8%D8%A7%D9%87_%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B5%D9%84%D8%A7%D8%AA_%D9%81%D9%8A_%D8%A7%D9%84%D8%B5%D9%8A%D9%86

بەمەش دەردەکەوێت هەواوی سێ ساڵە لە سێ لاوە هەنگاوی ناوە بە بەرەو ڕووبونەوەی ئابلوقەکان سەری:

1- کاری کردووە لەسەر داهێنانی ئامێری بەرهەم هێنانی چیپ و دیزاینی نوێ .

2- وە بەرهەمهێنانی کردووە لە کۆمپانیاکانی بوارەکە لە هەموو بەش و

پرسەکانی بەرهەم هێنانی چیپدا.
3- کاریکردووە بۆ دامەزراندنی کۆمپانیای نوێی بەرهەم هێنانی چیپ.

عمر چاوشین پاش مردنی تۆڵەی لێدەکرێتەوە.. ڕێبوار عارف

کە منداڵ بووین چاوی شینی عومەرێک لە تەمسیل و دراماکاندا ڕایدەکێشاینە بەردەم شاشەی تەلەفزیۆنەکان و لە زۆربەی بەرنامەکانی تر زیاتر دلمان پێی خۆش بوو. لەبەر بەشداری نەکردنی (مێینە) لەو سەردەمەدا لە شانۆو دراماکاندا ئەو زۆر جار ڕۆڵی ژنی دەبینی. بەڵام لەبەر تواناو ئاستی باشی نواندنەکەی ئەوەمان لەبیر دەچووە کە ئەم ئەکتەرە کاک عمر چاوشینە. بەوشێوەیە ئەم هونەرمەندە نزیک بە ٢٠ ساڵ لە شانۆو درەماکاندا بەشایەکی گەورەی لەم بوارەدا پێکردەوە.

ئێستە دوای تێپەربوونی دەیان سال بەسەر کاری هونەری ئەم ئەکتەرەدا لەرەو لەوە گوێبیستی ئەوە بووین کە ئەم ساڵانەی رابردو دواین قۆناغەکانی ژیانی لە خەڵوەتگەی پیران بەسەر دەبات، بە جۆرێک کە چرکەساتەکانی ژیانی ئەم مرۆڤە بەدەم بیرکردنەوەو نینۆک خواردن و خەیاڵ پەروازکردنەوە گرمۆلە دەبوو هەردوو ئەژنۆی خۆی بە پێکردنەوەی زەمەنەکانی تەنیای بە تووندی لە باوەش دەگرتوو بە جگەرە داگیرساوەکەی نێوان پەنجەکانی هەناوی خۆی رەشتر دەکردەوە، بەیە ئەو تا دواین چرکەساتەکانی ژیانی جگەرەی کردە نزیکترین هاوڕێ و هاودەمی ئەو ڕۆژانەی کە لە نامۆبووندا نغرۆ ببوو.

دواجار لەپڕ دەبینە بینەری دواین پەردەی نمایشەکانی ئەم هونەرمەندە، بەو جیاوازیەوە کە ئیتر عمر جەستەی بەدوای خۆیدا پەلکێشمان ناکات، بەڵام دوای مەرگیشی (سەمایەکی) ئاگر لە دیوەخانی فەرهەنگێکی کۆنەپەرستانە بەردەداوت و لەبانی رێزلێنان، بەناوی خەلکەوە سەرزەنیشتی دەکەن بۆ دواین دەرکەوتنەکانی.
ئەمە لەکاتێکدایە کە ئەو ئیتر هیچ توانای داکۆکی کردنی لە خۆی نیە، بەیە هیچ ئازادیەنیش نیە کە لە دنیای مەجازی دادگای بە

دابنێن و بەهۆی بینینی دەورەکەوە بە هەمیشە مەحکومی کەین و دیوەزمیەک لەم ئینسانە سازبکەن و لە تەلەلیدا تا ئەبەد وەک نەفرەت لێکراوێک لە ئاگری جەهەنەمدا بیسووتێنن، "پەلە مەکەن دواتر بەم فەزاحەتە ئاشنادەبن"!

....

مەرگی ئینسان لە نێوان بیرورای زال و فلتەری سۆسیال میدیادا!

زۆرێک لەئێمە لەم ڕۆژانەدا لە ڕێگەی سۆسیا میدیاوە هەواڵی مەرگی عمر چاوشینمان بیست. ڕۆژی دواتر هەواڵی بەخاک سپاردنی لەگەڵ وێنەی دارەمەیتەکەدا لە یەکێک لە مزگەوتەکانی سلێمانیدا نیشاندرا… دواتر کاتێک دەبینین بە گۆڕستان یەکەمین سزای گشتی هەژاریەکەی وەردەگرێت و تەنیا ژمارەیەکی کەم لە ئەندامانی بنەماڵەکەی و دۆستانێکی نزیکی لە چاوی کامێراوە دەردەکەون، کە هەندێکیان نیگەرانی خۆیان لە ساردو سڕی بەخاک سپاردنەکەی ئەم هونەرمەندە نیشاندا.

بەلام هەقیقەتە ناڕێکە ئەوەیە هەروەک ئەوەی عادەتمان گرتبێت بەوەی ئەو کەسانەی کە هەژاری و نەداری و بێنەوای دەبێتە داینەمەی چەرخاندنی ژیانیان، نەک تا سەرەمەرگیش دەبێت باجی هەژاریان بدەن، بەلکو مەرگەکەشیان مەرگێکی جیاوازەو "پێویست بە سزای توندتر دەکەن". ئالێرەدایە دەبینین کە چۆن مەرگیش بە فلتەرێکی چینایەتیدا تێپەر دەبێتو سەرمایە دەتوانێت گرانبەهاترین هوڵەکان و زۆرترین ژمارەی خەلکی بەدوایدا هەلخڕێنێت.

بەلی بە زۆرێکمان پرسەی ساردوسڕی عمر چاوشین جێگەی نیگەرانی بوو، بەڵام تەبەی چاوەڕوانیەکە چی بێت لە مەرگی هاوڵاتیەکی هەژار کە نە ڕۆژێک لە ڕۆژان وێنەی لەگەل هیچ بەرپرس و کادرێکی حیزبیدا گرتبێت و نە ڕۆژگارێک ئامادە بووبێت شکۆی ئینسانی خۆی هەرزان فرۆش بکات.

هەربۆیە ناکرێ لە مەرگی چاوشینەکاندا چاوەڕێ ئەوە بین وەک مەرگی کوڕە بەرپرسێک دەیان پەیامی سەرۆک و سەرکردەی حیزب و سیاسەتمەدارو پەرلەمانتارو وەزیرو گزیر بەدوای خۆیدا بهێنێت. ناکرێ چاوەڕێ پرسەی پڕ شکۆو قەتارەی ئۆتۆمبیلی بەرپرسان و کەسایەتیەکانی شاربین.
بەدلنیای نا ئەمانە جێگەی چاوەروانی کەس نیە، بەلام ئەی بەڕاستی نەدەکرا لەو سەدان و بگرە هەزاران هونەرمەندەی ئەم مەملەکەتەدا

سیمای پۆلێک لە زۆنی کامێرەکانەوە ببینایە، نەدەکرا لەو دەیان سەندیکاو نقابەی هونەرمەندان و کۆمەڵە و یەکیەتی هونەرمەندانەی ئێرەو ئەوێی کوردستان چوار لاقیتەی سەرەخۆشیان بۆ رێزلێنان لەو ئەندامەی خۆیان بدیبایە. بەداخەوە دەبێت بڵین نا ل□ بەرئەوەی بیرورای گشتی بەرژەوەندی چینە دەسەلاندارەکان دیاری دەکات، بۆیە ڕەنگە پێویستیان بەم بازار گەرمیە بۆ نیشاندانی توانایەکان و کەسایەتی هونەرمەندێک کە نزیک بە نیوسەدە لە بازنەی بێ ئاکامی هونەردا سوورایەوە، پێویست نەکات.

عمر چاوشین تۆڵەی "ئەو دنیا"ی لەم دنیا لێکرایەوە.

هەموو ئەوانەی کە ئاماژەمان پێکردن دەکرێ بخرێتە خانەی سەرزەنیشت و ڕەخنەو تەوانجەوە، بەڵام ئەوەی یەکێک لە کەناڵێکی سۆسیال میدیادا ئەنجامیدا دەچێتە خانەی تووندترین و سوکایەتی و دادگای کردنی ئێنسانێک پاش مەرگی، لەلایەن نوێنەرەکانی خوداوە تۆڵەی ئەو دنیایان لەم دنیا ڕوو بە خەڵکی کوردستان ڕاگەیاند. کە لێرەدا سەرنجتان بۆ گۆشەیەک لە ڕایپۆرتاجی ئەو کەناڵە رادەکیشم بەناوی" سەودا پرێس "ەوە بە ناونیشانی (ئەو سەمایەی کە وای لە عمر چاوشین کرد ١٠ کەس نەچنە سەر تەرمەکەی). دوا بەدوای دوو پەرەگراف ل□خستنەڕووی بیلۆگرافیای کارە هونەریەکانی عمر چاوشین، خانمی بێژەر دەڵێ: پیاوێکی سەیر بوو چەند جارێک هاوسەرگیری کردبوو، کەچی کۆتا ساڵەکانی تەمەنی لە خەڵوەتگەی پیریدا بەسەربرد. درێژەی پێدەدان و دەلێ : لە ساڵی ٢٠١٩دا هەڵکەوت زاهیر و دینا سەردانیان کردو گۆرانیان بۆ ووت، ئەویش (واتە عمر چاوشین) هەستایە سەرپێ و دەستی کرد بە سەما کرد، ئیتر ئەو سەمایە ئاگری توڕەی خەڵکی بەرامبەر دروست کرد و دەیانووت چۆن دەبێت پیاوێک لەو تەمەنەدا لەگەڵ کچە گۆرانی بێژێکدا سەما بکات، مەگەر ئەو دنیایی لە یاد نیە…

من دەزانم لەم بازاڕی ئازادو بازاڕی پڕ لە ناشیرینی و فەزاحەتەی سۆسیال میدیا گەلێک کارو کردەو بەرھەمی نەشیاو ناشایستەو پڕ سوکایەتی بازاری پێگەرم دەکرێت، بەڵام لەم جۆرە قێزەون دژی ئینسانیەی ئەم کارەی کەناڵی "سەودا پرێست" هەموو مۆڕاڵێکی کۆمەڵایەتی و هەر سنورێکی ئەتەکیەت و بنەمایەکی میدیاکاریان بەزاند. ئاخەر ئەم هەموو نەفرەت و بێزاری دەربڕینە دژ بە خۆشی نیشاندانی ئینسانێکی حەفتا ساڵ لەپای چی، ئەو سوکایەتی پێکردنە بە کەسێک کە دەچێتە خەڵوەتگەی پیران بۆ، ئەو دەخالەتکردنە لە ژیانی تایبەتی ئینسانەکاندا کە چەند هاوسەرگیری کردوە لەپای چی…

هەر بەڕاستی ئەم هەموو سوکایەتی و دادگای کردنە بە ئینسانێک کە خۆی لە ژیاندا نەماوە، بەدەر لە هەر کارنامەیەک کە هەیبووبێت، نەدەبوو بە خەلکی کوردستان جێگەی بازبەسەردان و چاولەنووقاندن بێت، لە ڕاستیدا ئەگەر کەس و لایەنێک کە لەمبارەوە دەبێت جێگەی بەدواچوون و لێکۆلینەوە بێت لەسەر کارو کارنامەکانی دەبووایە خودی ئەم کەناڵە بوایە.

لەگەڵەن با چاوشین ڕاست نەبێتەوەو دادگایمان بکات بەتاوانی ئەوەی کە ئەمە چ ویژدانێکە تەواوی کوێرەوەری و کارەساتەکانی ژیانی ئەو نابینینەوەو تەنانەت ئەوەشی پێ ڕەوانابینین کە بە تەنیا جارێک "بەڵێ لەم تەمەنەدا" لە دۆخێکی دەستانەدا بە کامی دڵ سەمابکات و ناعەدالەتیەکانی ئەم ژیانە ئەگەر بە ساتێکیش بووە لە بیر خۆی بەرێتەوە …. نا عمر گیان نیگەران مەبە تۆ تەنیا کەس نەبوویت کە ئەم ناعەدالەتیانەت بەرامبەر کرابێت، بەڵکو ئەمە نەرمی گشتی ئەم کۆمەلگایەیە لە پاداشتی ژیان و مەرگی خەڵکانی هەژاردا، ئەی مەگەر مەرگی (جەمال ڕەنگە)ی هاوشاریت لەبیرنیە کەچەند ساڵێک لەمەوبەر لە هەمان وەرزدا لە ڕێگەی هەمان شارەوانیەوە بە پیکاپو شۆفیرو سێ کەسەوە بەڕێیانکرد بە گۆڕستان… نا چاوشین گیان لە هەموو شکات و شەکوایەک گەرێ تەنیا ئەوە نەبێت کە ئەم کەنالە داوای لێبوردن لە تۆو لە هەموو ئەو کەسانە بکات کە دواین ڕۆژەکانی ژیانیاندا بە هەموو خەم و معاناتەکانیاوە لە خەڵوەتگەی پیراندا چۆڵاوگەی دواین دەرفەتێ پێ خۆزگەکانیان سەردەبەن، ئەوانەی کە دواین ڕۆژەکانی ژیانیان لەم شوێنەدا بەسەردەبەن سەیروسەمرەنین، سەیروسەمەرکان ئەو میدیا هەوسار پچڕاوانەیە کە لە پێناوی بردنەسەرەوەی لایک و ڕێژەی بینەرەکانیان، بێباکن لە هەرجۆرە سوکایەتیەک بە کەرامەتی ئینسانی ئەو کەسانەی کە بوونەتە قوربانی. هەموو ناعادالەتیەکانی ئەو ژیانەی کە سەماکردنێک دەکەن هەمای عارو کردنەوەی دەرگای جەهەنم بەڕووی چاوشینەکاندا. بۆیە دەڵێم لەباتی سزادانی عمر چاوشینەکان دەبوو سەیرێکی سیماو کارنامەی خۆتان بکەن کە چۆن خەریکن قیزەونترین نەریت پەرە پێدەدەن!

هەزم ناکرێ.. پشکۆ ناکام

...... گەورەی جەماعەتێکی ئیسلامی کە جگە لە مەفرەزەی حیما یەکەی مەفرەزەیەک ژنیشی هەیە ، زۆری لە خۆی کرد و هێنای و بردی و بیری لێکردەوە گەشتۆتە ئەو قەناعەتەی کە ئەبێ"هۆکارەکانی خراپی حوکمڕانی لە کوردستان" بدۆزینەوە..!! ئەمەش وای کرد پێکەنین بەرم نەیا ، ئەوان خۆیان کە 30/سی دانە ساڵە لەو حوکمڕانییە بەشدارن و نانی لێ ئەخۆن"جار و بار گۆشتیشیان بەر ئەکەوێ"، توتییان لە بە ناو پارلەمان هەیە ، وەزیریشیان وەک سەرە مقەست بەر کەووتوە ، ئەی بەم بەشداریکردنەتان و بەو هەموو سا□□انە نەزانن بۆچی حوکمڕانی کوردستان وا خراپە ئەبێ سی دانە ساڵی تریش دانیشین و چاوەڕێ بین شەرواڵ سێ ڕوبعییەکان "هۆکار"ە کانمان بۆ بدۆزنەوە ، دوای ئەوەش ڕەنگە سی ساڵی تریش چاوەڕێ بین پەیڕەوانی "ئەهلی قوڕەیش" کام چارەسەر و کام بەرنامەیان هەیە بۆ وەزعەکە !! کە ئەمەشیان کرد ئەبێ سی ساڵی ترمان بوێ بزانین بەرنامەیان چیە ، واتا خەڵکی کورد ئەبێ یەک قەڕنی تەواو بوەستێ تا بزانێ ئەم حکومەتە بێ حیکمەتە بۆ خراپ حوکم ئەکا ! بەڵام سی دانە ساڵە دژی خەڵکی ئازادی خواز زۆر خێرا بیرئەکەنەوە و سی سەعاتی ناوێ بۆ پەلامار یانی ئەهلی عیلم و مەعریفە و هەر کە بەر ئەبنە سەر نەیارەکانی خۆیان هەرچی خراپە سڵی لێ ناکەنەوە بەڵام سی دانە ساڵە تێنەگەیشتوون حوکمڕانی ووڵات بۆ وا سەقەتە !؟ مێشکێک سی ساڵ "سڕ"بوو بێ دیارە ساحێبەکەیشی تووشی"کۆما-غیبوبة" بوە و چیتر کەڵکی نیە ئەبێ وەک " دەستی دوو"

حسابی بۆ بکرێ ...

باس□□کی تری ئەو عەللامەیە ئەوەیە کە لە کوردستان لە جیاتی هاووڵاتی بوون پێوەری حیزبی بوون پەیڕەو ئەکرێ ، ئەم قسەیە لەسەداسەد ڕاستە و ئەوەش هۆیەکی سەرەکی سەقەت بوونی حوکمڕانی ووڵاتە ، بەڵام وەک لە کوردەواریا ئەووترێ با قسەیەکیش بۆ دز بکەین ، ئێوە و هەموو باڵ و جەماعەتە ئیسلامییەکانی تر زۆر لە پێش ئەم سی ساڵەوە پێوەری" ئیسلامی بوون " پەیڕەوە ئەکەن و لەو بوارەشا ئەوەی لەدەستتان هاتبێ قسووریتان لێ نەکردوە بەرامبەر بە خەڵک ، لە شەریعە هەزار و چوار سەد ساڵە کۆنەکەی ئێوە ووڵات و میللەت و خاک و ئینسان و مافی هەڵبژاردنە مەعنەوییەکان نیە و لای ئیوە یان ئیسلامی یان مولحید ئیتر هیچی تر ناخوا... لە پێوەری حیزبیا هیچ نەبێ گەر حیزبی نەبی ناکوژرێیت و بیاقەیەکی یەکسەری

جەهەنەم وەرناگری، بەڵام لە پێوەری ئیسلامیا تۆ مولحید و کافر و مونافیق و کۆمەڵێ تاوانی تریش و کوشتنت حەڵاڵە و ئەوەی سەرت بپەڕێنێ وەک کەوەر دەستی سەوز ئەبێ و بیتاقەیەکی بۆ ترانزێت بە بەهەشت مسۆگەر ئەکا ..!! بەشەڕەق حیزبی بوون زۆر دژ بە مافەکانی ئینسانە بەڵام بڕوا بکە بە زۆر ئیسلامی بوون هەزار قات مەترسدار ترە و مەحف بوونەوەی ئینسان و کۆمەڵگای بۆ دواوەیە.... ئەوەی پەیڕەوانی حوجرەکەی قوڕەیش لەسەر حوکم نین و دەسەڵاتی سیاسیتان “خۆشبەختانە”نیە ووڵاتان کردوە بە جەهەنەم بۆ هەر کەسێ وەک ئەوە بیر نەکاتەوە و لە ڕووتان بوەستێتەوەو بە سەدان وەهم و خورافیات خەڵکتان چەواشە کردوە ، جا ئەوە دەسەڵاتی سیاسی یان حوکمڕانیتان هەبێ نەک تەنیا لەسەر ئەوەی حیزبی نیت ، بگرە لەسەر ئەوەی موحەجەبە نیت..نوێژ ناکەیت..ڕیشت نیە ..قرئانت لەبەر نیە..ئەخۆیتەوە..حەزت لە دانسە و شەرساڵە مۆم دائەگیرسێنی و دەیان بیانووی تر خەڵک ئەفەوتێنن و بەهانەکێشتان حەدیس و ئایەتەکە کە بەش بەحاڵی خۆم نازانم کێ و کەی نووسیوێتی و پێویستم بەوە نیە خۆمی پێوە سەر قاڵ بکەم…

من خۆم پێش ڕاپەڕین و هاتنە سەر حوکمی پارتی و یەکێتی چاک ئەزانم کە پارتی پێشوو تریش ڕۆڵی گەورە و یەکەمی هەبوە لە هەموو موسیبەتەکانی کوردا ، بەڵام نە لە دەسەڵاتام و نە بەشم لە سینیە پاقلاوەکەی حکومەتا هەبوە و ئەبێ ، ئەی ئەوە خۆتان لە دەسەڵاتان و لە جیاتی ئەوەی لە پشتی مایکەکەوە باسی دەسەڵات بکەن بۆ بە خۆیان ناڵێن؟ بۆ لە بە هەردوو بەناو حکومەت و پارڵمان نایەنە دەرەوە؟نازانم لە کام حەدیسا باس لەوە کراوە بۆتان هەیە قاچەکتان لە ناو خەڵکا و قاچەکتان لە حکومەتا بێ..!! ئەوە بەردەوام کۆبونەوی هاوبەشتان هەیە بۆ لەوە ئەو گلەییانا ناکەن ، ئەو قسانەی بە منی ئەکەی بەڵێ بە حەلاوی باس کە…

ڕاستە گەندەڵییەکی بێ حەد هەیە و خوا ئەوە بگرە فلسەکی ئەو میللەتەی خواردوە ، بەڵام ئەوەش لە گەندەڵیا ئیوەش حاتەمی طەی نین ، مەلایەک کە بەشەڕەشەق معاشەکەی ئەوقافی بەش ئەکا ” کە ئەوەش هەر لەو دەسەڵاتە وەرئەگرێ ” لەپێ بە کولفەی چەن ملیۆن دۆلارێک مزگەوتێک ئەکاتەوە و کەسیش نازانێ ئەو پارەیەی لە کوێ بوو و باس کردنیشی مەمنوعە..!! ئەی ئەمەش گەندەڵی نیە ؟ ئەوە ئامادەن پێشوازی لە مەلایەکی دەرکراوی ژێر دەسەڵاتی زەرد بکەن بەڵام ئامادە نین دە دەقیقەیەک گفت و گۆ لەگەڵ کەسێکی عیلمانی و ئەهلی فەرهەنگی ئینسانی بکەن ، ئیتر ئەبێ پێوەری هاووڵاتی بوون لای ئەوە

چی بێ..!؟

مەرجەعە ئیسلامییەکە گلەیی هەیە و خەفەتبارە کە لە کوردستان بایەخ بە کەرتی پەروەردە و فێرکردن نەدراوە ، بەڵێ ڕاستە سەقەت ترین کەرتی حوکمڕانی پەورەوردەیە ،چونکە هێشتا دوورە لە مەقایسە غەیرە حیزبیە هاوچەرخییەکان ، بەڵام گلەییەکەی تۆ لەو با بەتەوە لە دید و بۆچوونێکی عیلمییەوە نیە بۆ کۆمەڵگا ، بەڵکو تۆ پێت وایە بە ئیسلامی کردنی پەروەردە هێشتا ماوێتی و لە ئاست طموحاتە دینیەکەتانەوە نیە ، چارەسەریش زۆر ئاسانە چونکە بە حوکمی دووری ئیسلام لە عیلم و کۆمەڵگای مەدەنییەوە ، باشترین شوێن بۆ پەروەردەیەکی ئیسلامیانە مزگەوتە ،، ئیتر ئیوە چ مافێکتان بەسەر پەروەردەی عیلمی مەدەنییەوە هەیە.،؟ خۆ بە ناشکوری نەبێ هەر پێنج عەمود مزگەوتێکە ، ئیتر بەس نیە ؟ هەر چەنە کە میللەتێک نەیویست هەزار و چوار سەد ساڵ بگەڕێتە دواوە هەر سەربانی ماڵێک مزگەوتێک بێ ، ما یفید.. شوێنی کار و بییرکردنەوە و چالاکی ئێوە مزگەوتە ، پەروەردە و فێرکردنی کۆمەڵگا واز لێبێنن بۆ خەڵکانی خۆی و تایبەت بەو بوارە کە ئێوە و دەسەڵایتش شمولتان ناکا ….پەروەردە و عیلم بە ئێوە هەزم ناکرێ ،…

هەمیشه یەکێ هەیە لە تۆ باشتر سەما دەکا.. نەژاد عزیز سورمێ

چارلی چاپلن ، هونەرمەندی کانگەی بێ ئاو و شاڵاوی وەرزە دێمەکار و
بەرهەمهێنی وشکەڵانی و ڕەنجبەری کووچە و کۆڵانان بۆ (ژیرارەلدین)ی کچی دەنووسێ :
((ژیرارەلدین کچم ، لە شەوە درێژەکاندا ئەمن چیرۆکی زۆرم بۆ گوتی ، بەڵام چیرۆکی
خۆم نەگێڕایەوە .. ژیانی ئەو برسیەی لە خوارترین و پیسترین کۆڵانی لەندەن گۆرانی
دەگوت و سەمای دەکرد ..))
ئەمە سەرەتای کۆکردنەوەی خەرمان بوو بۆ پەیدا کردنی دەرەتان و

دەرفەتێك لە
زەمانێكی زاڵم و بێ دەرفەتدا ..
((لە ناو دونیایەك كە تێیدا دەژی تەنیا سەما و مۆسیقا نییە ،
جار و بار بە ئۆتۆمبیل
یا میترۆ لە نێو شاردا بگەڕێ .. چاو لە خەڵكی بكە .. لە بێهاوسەر
و منداڵە هەتیوەكان بڕوانە
تۆ یەكێك لەوانەی كچم نە زیاتر ..))
باڵانوێنی پەرۆشیی مرۆڤ ، سرووشتی مرۆڤدۆستی و ویقاری تێگەیشتن و
حاڵی بوون
دوور لە مامۆستاكاری و پەندگۆیی دەبەخشێ ..
چاپلن هەوڵ دەدا لە ڕێگەی وانەدانی كچەكەی فەنتازیای سادەیی لە
گەرمەی تێكچڕژان و قەڵووحی و دەمارگیریدا بگرێت .. ببینە چ
دەنووسێ : ((كچم هەر كاتێ خۆت لە سەماكارانی تر بە زیاتر زانی ،
شانۆ بەجێبهێڵە و بڕۆ دەرەوەی پاریس ، بچۆرە هەوارگەی دێم و
قەرەجان ، لەوێ سەماكاری لە خۆت جوانتر و هەڵسووڕتر و بەفیزتر
دەبینی كە لە تۆ چاتر سەما دەكەن ..
دان بەوە دا بنێ كچم هەمیشە یەكێك هەیە لە تۆ باشتر سەما دەكا
..))
وایە ئیتر .. دەگمەنی و پیرۆزگری لە پەنگانەوەی ماندوو بوون و
خاكەڕایی و هەڵبووندا دێ
نەك لە چاولەكێمەكی ونابەڵەدی و نەگەڕی و گومڕایی ..
چاپلن هات تا تێیدا بوو بە بێدەنگی خۆی ، دەنگی بە جیهانی لاێ دا
..
كارێكی ئاسان نەبوو ئەمە ، لە ڕێیشتن بەسەر داوێكی باریك دەچوو ،
ئەوەتا خۆیشی
دەنووسێ : ((كچم من كەسێك بووم بەسەر پەتێكی باریكدا دەڕۆیشتم
.. هەمیشە
پەرۆشی بەندبازان بووم ، بەڵام ڕاستینەت پێ بڵێم خەڵكان لەسەر
هەردی پتەو و قاییم
دەكەون .. بۆیە هەرگیز دڵت گیرۆدەی زێڕ و زیو مەكە ، گەورەترین
ئەڵماسی ئەم جیهانە
هەتاوە كە بەختیارانە بە گەردنی هەموو كەس ئەدرەوشێتەوە .))
هەمیشە یەكێ هەیە لە تۆ باشتر سەما ئەكا ..
ئەمەیە چامەی هەمیشە زیندووی ژیان ، هەوڵی لێوان لێو لە گرتنەوەی
مێژووی هەڵخلیسكاو و
ناونانی ڕۆژگارە بێ ناوەكان .

نامۆ.. ئیلهام موڕادی

حەپەساوی کارە ساتێکم نامۆ
چ داڕمانێکە ژیوار لەم ڕکەدا
کراسەکەم خالی بۆن بە جەستەمەوە ئەکا
بـــێ هەنار
ڕەق هەڵا تووە زردەخ□ نە
بە پانتـــایی لێومەوە
لەم گۆڕە پانەدا هەڵچـــووم بە هەڵە بوونمەوە
بە ئەسپایی هەنگاو بنێ
لە بازنەی خەیاڵێکدا دەسووڕێمەوە بێ وچان
بیرم لە دەریاێکە هێندەی چـــاۆم مەنگ
شـــەپۆل ڕاهێنەر هەزار رەنگ
چیت لە ڕۆحمدا چـــاندووە
کە بێ بژار بـــاڵا ئەکەم
لە دەسپێکی ســالی تازە
خەم پتەو ترە لە پار.

سنە
ئیلهام موڕادی